

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **A. R.**, zast. JUDr. Milanem Hulíkem, advokátem, se sídlem Bolzanova 1, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR**, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2004, č. j. 10 Az 32/2003 – 44,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 12. 3. 2002, č. j. OAM-7191/VL-10-P11-2001 nebyl žalobci udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu). Současně bylo vysloveno, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozhodnutí správní orgán uvedl, že žadatel neuvedl žádnou konkrétní skutečnost, na základě které by bylo možno se domnívat, že byl pronásledován z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu. Konstatoval, že jednání mafie nebylo motivováno snahou diskriminovat žadatele ze zákonem stanovených důvodů pro udělení azylu a obavy žadatele z věřitelů tedy nelze pod důvody uvedené v § 12 zákona o azylu podřadit. Konstatoval dále, že podle informací Ministerstva zahraničních věcí ČR měl jmenovaný možnost si na postup policie stěžovat jak po služební linii, tak měl možnost se obrátit na soud. Uvedl, že nelze přehlédnout ani skutečnost, že žadatel požádal o udělení azylu až poté, co se ocitl na území České republiky bez platných dokladů. Správní orgán pak neshledal důvody pro udělení azylu podle § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu, a neshledal ani podmínky pro možnost konstatovat překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce opravný prostředek (žalobu) k Vrchnímu soudu v Praze. Namítal, že napadá rozhodnutí v plném rozsahu. Vyslovil názor, že správní orgán porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Sb. o správním řízení (dále jen správní řád). Navrhoval, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena správnímu orgánu k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 2. 2004, č. j. 10 Az 32/2003 – 44 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vyslovil dále, že zástupkyni žalobce Mgr. Š. P. se určuje odměna ve výši 1075 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Městského soudu v Praze do 60-ti dnů od právní moci rozsudku. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu správního spisu a dospěl k závěru, že žalovaný správní orgán v řízení o udělení azylu neporušil žalobcem namítaná ustanovení správního řádu. Dále se v odůvodnění rozsudku zabýval všemi výroky napadeného rozhodnutí správního orgánu a nedospěl k závěru o tom, že by žalovaný ve svých závěrech uvedených ve výroku a odůvodnění napadeného rozhodnutí pochybil. Žalobu proto jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal kasační stížnost žalobce (dále jen stěžovatel). V kasační stížnosti především uvedl, že rozhodnutí soudu mu bylo oznámeno dne 24. 3. 2004, neboť i přesto, že mu byl ustanoven k ochraně jeho zájmů právní zástupce, nikdy se o této skutečnosti nedozvěděl. Kasační stížnost podal z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Konstatoval, že Městský soud v Praze se ve svém rozhodnutí nevyrovnal s jeho argumentací uvedenou již v žalobě a své rozhodnutí opřel více méně jen o obecně konstatovanou politickou a společenskou situaci na Ukrajině. Konstatoval dále, že soud vyšel ze zpráv a důkazů, které žalovaný shromáždil a z nichž vyplývá, že stěžovatel měl několik právních nástrojů, které mu právní řád Ukrajiny dává k tomu, aby se mohl domoci svých práv. Stěžovatel konstatoval, že je jiného názoru a ztotožňuje se se zprávou Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 12. 2. 2003, ve které se hovoří o tom, že na Ukrajině lze v zásadě podat stížnost proti postupu příslušníků orgánu silových struktur nebo jiných orgánů státní moci, avšak v naprosté většině případů je taková stížnost odmítnuta na základě vyjádření úřední osoby, které se konkrétně týká. Existuje institut ochránce lidských práv a odpovědného parlamentu. Zde však hraje značnou roli subjektivní faktor, což znamená schopnost stěžovatele stížnost formulovat a doložit a dále ochota pracovníka kanceláře stížnost přijmout a zabývat se jí. Poukazoval dále na to, že státní orgány na Ukrajině, obrátí-li se na ně občan s obavou z ohrožení ze strany organizovaného zločinu, reagují pozitivně pouze v ojedinělých případech. V mnoha případech se může jednat i o krok představující značné riziko, neboť státní orgány mohou mít ve svých řadách informátory mafie, nebo s jejími strukturami skrytě spolupracují, orgány Ministerstva vnitra Ukrajiny a Služby bezpečnosti Ukrajiny nevyjímaje. Stěžovatel se domnívá, že bylo právě na soudu i na správním orgánu, aby zvážil situaci v zemi jeho původu. Ochrana poskytnutá jednotlivci ze strany mezinárodního společenství, nastupuje tehdy, když ochrana poskytnutá ze strany země jeho státní příslušnosti je nedostatečná, či není poskytována vůbec. Soud na jedné straně nezpochybňuje tvrzené skutečnosti stěžovatelem, na druhé straně se nezabýval otázkou, zda by případné stížnosti stěžovatele na chování jím zmíněných osob mohly být úspěšné a stěžovateli se v jeho problémech opravdu mohlo dostat pomoci ze strany státu.

Stěžovatel dále konstatoval, že se neúčastnil soudního jednání, avšak tuto skutečnost nelze považovat za jeho nezájem na výsledku daného řízení. Stěžovatel se o termínu nařízeného jednání nedozvěděl, i přestože bydlel na jím uváděné adrese a přebíral si všechnu oznámenou doručenou poštu. Na základě výše uvedených skutečností navrhoval, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a vrátil jej Městskému soudu v Praze

k dalšímu řízení a rozhodnutí. Podáním ze dne 26. 3. 2004 požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Poté byla věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti s tím, že kasační stížnost nebyla podána včas. Podle předkládací zprávy bylo stěžovateli napadené rozhodnutí doručeno dne 9. 3. 2004 a kasační stížnost byla podána osobně dne 26. 3. 2004.

Nejvyšší správní soud však názor Městského soudu v Praze o tom, že kasační stížnost byla podána opožděně, nesdílí.

Z obsahu spisu plyne, že stěžovatel v žalobě uvedl adresu, na níž se zdržuje, a to Michle 1338, Praha 4. Tato adresa je rukou škrtnuta a uvedena adresa – P. 4, L. 4. Ve spise pak je založen souhlas Ministerstva vnitra se změnou místa hlášeného pobytu na adrese L. č. 1798/11, P. 4. Ačkoliv se ve spise nenachází žádost o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě (v žalobě tato žádost obsažena není a jiné podání stěžovatele se do vydání napadeného rozsudku ve spise nenachází), soud usnesením ze dne 8. 7. 2003, č. j. 10 Az 32/2003 – 27 ustanovil žalobci zástupkyni – Mgr. Š. P., advokátku. Toto usnesení soud doručoval žalobci na adresu P. 4, L. 1798/11, avšak podle vrácené doručenky (čl. 28) se adresát odstěhoval. Soud poté, co dále zjistil z přípisu Policie České republiky ze dne 1. 10. 2003 (čl. 31), že stěžovatel nenahlásil změnu adresy, požádal soudní doručovatelku o doručení zásilky obsahující usnesení o ustanovení zástupce. Z přípisu soudní doručovatelky ze dne 18. 11. 2003 (čl. 36 spisu) vyplývá, že soudní doručovatelka nestačila (pro dovolenou) uvedenou zásilku doručit. Lhůta pro doručení této zásilky byla prodloužena o 30 dnů (viz čl. 36 spisu), avšak ani v této lhůtě soudní doručovatelka nestačila zásilku doručit, protože měla 14 dní dovolenou (čl. 39 spisu). Na tuto situaci reagoval soud tak, že usnesením ze dne 5. 12. 2003, č. j. 10 Az 32/2003 – 41 ustanovil stěžovateli opatrovnici pro řízení o žalobě, a to paní A. Č., pracovnici Městského soudu v Praze. Usnesení nabylo právní moci dne 2. 2. 2004. Opatrovnici pak soud doručil usnesení o ustanovení zástupce. Poté již následoval rozsudek ze dne 27. 2. 2004, č. j. 10 Az 32/2003 – 44, který byl doručen advokátce, Mgr. Š. P. dne 9. 3. 2004.

Z výše uvedeného tedy plyne, že usnesení o ustanovení zástupkyně Mgr. Š. P. ze dne 8. 7. 2004, č. j. 10 Az 32/2003 – 27 bylo vydáno bez žádosti žalobce o ustanovení takového zástupce a fakticky nebylo žalobci doručeno. Z obsahu spisu plyne, že bylo doručeno opatrovnici žalobce, avšak Nejvyšší správní soud má pochybnosti o tom, zda pro ustanovení opatrovnice byly splněny podmínky ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. ve spojení ustanovení § 64 s. ř. s., když je třeba mít na zřeteli, že ustanovení opatrovníka účastníku, u něhož nejsou splněny zákonné předpoklady, může ve svých důsledcích vést k odepření přístupu k soudu tomuto účastníku. Byť v uvedeném usnesení o ustanovení opatrovníka je uvedeno, že se soudu nepodařilo zjistit místo současného pobytu žalobce, z obsahu spisu spíše vyplývá, že k vydání uvedeného usnesení došlo poté, kdy se opakovaně nerealizoval pokus o doručení zásilky soudní doručovatelkou. Nejvyšší správní soud zvažoval otázku, do jaké míry je vázán pravomocným usnesením o ustanovení opatrovníka, avšak ve spojení s výše uvedenými pochybeními dospěl k závěru, že nebude přihlížet k doručení rozsudku zástupkyni žalobce, která byla ustanovena soudem bez žádosti žalobce, a usnesení o jejím ustanovení bylo doručeno pouze opatrovnici žalobce, kdy o důvodnosti ustanovení opatrovníka jsou dány výše uvedené pochybnosti. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že za den doručení rozsudku stěžovateli je třeba považovat den jeho faktického převzetí stěžovatelem, tj. 25. 3. 2004 (úřední záznam soudu čl. 53). Byla-li pak kasační stížnost podána osobně dne

26. 3. 2004 u Městského soudu v Praze, je nutno dovodit, že byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.).

Na základě výše uvedeného Nejvyšší správní soud vyžádal správní spis od žalovaného a přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že byla podána z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku neshledal.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel v žádosti o udělení azylu ze dne 26. 7. 2001 uvedl, že svou vlast opustil dne 1. 7. 2001 pro problémy s věřiteli. Konkrétně uvedl, že na Ukrajině podnikal a na zboží si vypůjčil peníze. Toto zboží mu bylo odcizeno. Věřitel chtěl po něm vrátit dluh, ale stěžovatel peníze neměl. Poté začal věřitel vyhrožovat a fyzicky stěžovatele napadl. Stěžovatel proto z Ukrajiny odjel. Tyto skutečnosti stěžovatel uvedl i ve vlastnoručně psaném prohlášení. V protokolu o pohovoru ze dne 6. 11. 2001 dále upřesnil, že se obrátil na policii, ale „nic s tím nedělali“. Na postup policie si dále nestěžoval, neboť to podle jeho názoru nemělo smysl. Uvedl, že se bojí vrátit do vlasti. Na dotaz správního orgánu, zda se chce seznámit s obsahem zpráv o zemi původu (Ukrajině) a vyjádřit se k nim či ke způsobu jejich získání, popř. navrhnout jejich doplnění, uvedl „ne“.

Z takto zjištěného skutkového stavu vycházel jak správní orgán, tak i soud a jejich závěr o tom, že stěžovatel neuvedl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, vychází ze skutkového stavu zjištěného v průběhu správního řízení v souladu s příslušnými ustanoveními správního řádu. Stejně tak závěr správního orgánu a soudu o tom, že důvodem pro udělení azylu je stěžovatelova obava z výhrůžek věřitelů, odpovídá skutkovým zjištěním učiněným převážně od stěžovatele, který rovněž sdělil, že si na postup policie dále nestěžoval, neboť to podle jeho názoru nemělo smysl.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal, že by skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, neměla oporu ve spisech, nebo s nimi byla v rozporu. Shledal naopak, že zjištění učiněná správním orgánem vycházejí zejména ze skutečností, které sdělil sám stěžovatel. Nebylo rovněž zjištěno, že by při zjišťování skutkové podstaty byl správním orgánem porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem, a že by tato skutečnost mohla ovlivnit zákonnost rozhodnutí, a nelze ani dovodit, že by napadené rozhodnutí správního orgánu bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Správní orgán se v rozhodnutí podrobně zabýval situací stěžovatele v zemi jeho původu, jasně

jmenoval důkazy, které měl k dispozici, a které byly pro posouzení dané situace rozhodné. Z výše uvedeného tedy Nejvyšší správní soud dovodil, že důvody kasační stížnosti tvrzené stěžovatelem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. v posuzované věci dány nejsou.

Nejvyšší správní soud sdílí rovněž závěry správního orgánu i soudu, které tyto orgány zaujaly při právním posouzení věci. Nejvyšší správní soud poukazuje na svou konstantní judikaturu, podle níž skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromých osob, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, tím spíše v situaci, kdy politický systém dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny (rozsudek 3 Azs 22/2004 ze dne 10. 3. 2004). Dále je nutno konstatovat, že za pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu je možno považovat pouze takové ohrožení života či svobody, které je trpěné, podporované či prováděné státní mocí, nikoliv takové negativní jevy, které státní orgány citelně potírají a čelí jim.

V posuzované věci sice stěžovatel uvedl, že se na policii obrátil, ale stížnost na její postup si již dále nepodal, neboť by to podle jeho názoru nemělo smysl. Nebylo tedy prokázáno, že by stěžovatel využil všechny možnosti, které mu dává právní systém Ukrajiny k ochraně jeho práv. Pokud stěžovatel popisuje v kasační stížnosti postup, který by mohl nastat v případě, jestliže by se se svou stížností obrátil na některý z příslušných orgánů, a dovozuje-li obsáhle závěr o tom, že by mu příslušné orgány stejně nepomohly, nelze s tímto tvrzením souhlasit. Neobrátil-li se stěžovatel v této své konkrétní věci se stížností na postup policie k příslušným orgánům, o nichž je zřejmě velmi dobře informován, nelze z jeho hypotetických závěrů dovozovat, že orgány v zemi původu nebyly schopny ochranu před vyhrožováním soukromých osob poskytnout.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že správní orgán i soud postupovaly správně, pokud na základě výše uvedeného skutkového stavu dospěly k závěru, že nebyly splněny podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Dospěl rovněž k závěru, že v tomto případě se na stěžovatele nevztahovala ani překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu (shodně též rozsudek 4 Azs 5/2003 ze dne 27. 8. 2003).

Pokud stěžovatel v kasační stížnosti dále uvedl, že se nedozvěděl o termínu nařízeného jednání, třeba konstatovat, že v dané věci nebylo jednání Městským soudem nařízeno. Byly totiž splněny předpoklady pro postup podle § 51 odst. 1 s. ř. s., podle něhož soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen.

Přes výše popsaná procesní pochybení soudu však bylo zjištěno, že výzva soudu ve smyslu § 51 (čl. 21 spisu) byla stěžovateli doručena dne 20. 5. 2004, stěžovatel však na ni žádným způsobem ve stanovené lhůtě, ani později, nereagoval. Protože žalovaný s postupem soudu podle § 51 odst. 1 s. ř. s. souhlasil, byly pro tento postup výše citované zákonné podmínky splněny.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že v posuzované věci nebyly prokázány důvody kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Kasační stížnost proto nepovažuje za důvodnou, a proto ji podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu a po vyžádání správního spisu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, a stěžovatel neměl s kasační stížností úspěch.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. dubna 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu